

toni parsons

odlasci

Preveo
Nenad Dropulić

■ Laguna ■

Naslov originala

Tony Parsons

DEPARTURES

Copyright © 2011 by Tony Parsons

Translation Copyright © 2012 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Dejvidu Morisonu, Bariju Hoju i Kevinu Stilu.
Negde istočno od Sueca.*

Ako hoćeš drugu
Da platiš dobru cugu,
Sjajno piće daju
U dalekom Bombaju.

FRENK SINATRA,
COME FLY WITH ME

Odlasci

SEDAM PRIČA S *HITROUA*

JEDAN: Zeleni avion.	11
DVA: Krzno, zapravo	29
TRI: Pilotska soba	49
ČETIRI: Kaži zdravo, mahni za zbogom . . .	63
PET: Nema tornja za starce.	87
ŠEST: Mladić i nebo.	103
SEDAM: Poslednji poziv.	123

Jedan

Zeleni avion

Nije ona slabić.

Stojeći uz prozor, posmatrajući bledoplavo nebo i osvrćući se niz svojih dvadeset devet godina, Zoi nije videla ni trunke dokaza da je slaba, bojažljiva ili, kako bi trojica njene starije braće podrugljivo rekli, „slabotinja“.

Kad devojka raste okružena braćom, mislila je Zoi, nauči da prima udarce, da nikada ne plače pred njima i da se uvek pokaže čvršćom nego što oni očekuju.

Zoi je sve to naučila, a kad su joj braća odrasla i otišla od kuće da žive svoje živote pa je mogla malo da se opusti i ne glumi sve vreme okorelost, provela je godinu dana između gimnazije i fakulteta lutajući sama Azijom (trebalo je da s njom pođe njena najbolja drugarica, ali upoznala je momka – stara priča).

Zoi se vozila na preistorijskom iznajmljenom motociklu od Hanoja do Hošimina, tresla se od dizenterije u Mumbaju, spavala po parkovima u Kjotu kad je ostala bez para – Japan je bio mnogo skuplji nego što je očekivala – i čekala da joj roditelji pošalju novac za povratak kući.

Nisam ja slabić, mislila je toliko vatreno da je to gotovo izgovorila naglas. Nisam, nisam, nisam.

Ali dok je gledala u nebo, tanka crna linijica pojavila se naspram savršenog plavetnila, tanka kao rez britvom, i Zoi je osetila kako joj se dah skraćuje, kako je probija znoj, kako je obuzima panika.

Linijica se kretala sasvim polako. Avioni lete brzinom od oko osamsto kilometara na sat, ali ovaj je kao na usporenom snimku mileo iznad Londona, a onda se mlitavo okrenuo kao da se miri sa sudbinom.

Zoi nije plašljivica.

Ali Zoi se plaši letenja.

„Anđele?“

Okrenula se od prozora i pogledala muža. Sedeo je za kuhinjskim stolom, držao njihovu trogodišnju kćer u krilu i sklanjao njene lepljive prstiće od laptopa pred sobom.

„Ovde piše“, rekao je, „da dvadeset pet odsto ljudi pati od nekog oblika straha od letenja, a da deset odsto ima istinsku psihološku fobiju.“

„Ali ja se ne plašim letenja“, odvrtila je Zoi.

Usledila je tišina. Zoin muž Nik i njihova kći Skaj saosećajno su joj se osmehnuli kao da joj opraštaju ovu očiglednu laž.

Nik se vratio kompjuteru. Skaj je udarala ručicama po tastaturi kao da je klavijatura. Nik je jednom rukom uhvatio obe njene i pokazao monitor s oduševljenim osmehom od kog je Zoi uhvatila malodušnost.

„Postoje tečajevi za ljude koji, ovaj, ne vole da lete“, rekao je. „Ima ih i *Britiš ervejz*. Imali su tečaj pod nazivom 'Samouvereni let' – prestani, dušo (ovo njihovoj kćeri) – a sada se zove, ovaj, 'Samouvereni let.'“

Zoi se gorko nasmejala. „Lukav potez. 'Samouvereni let' ohrabruje mnogo više nego 'Strah od prokletog letenja.'“

Nikov izraz je kazivao da je povređen. „Ali to je dobro, zar ne? Pozitivan stav prema... odbojnosti.“

„Zvuči iracionalno“, reče ona. „Ti govoriš kao da je to iracionalno. Stotine i stotine ljudi zarobljene u metalnom valjku iznad oblaka. Možda si ti lud jer nisi... pomalo... zabrinut? Jesi li ikada razmislio o tome, Nik? Možda ste ljudi i ti i čitav tvoj klub obožavalaca letenja. Možda sam ja zdrava.“

Okrenula se nazad prozoru. Gore ih je sada bilo nekoliko – njihov dom u istočnom Londonu nalazio se tačno ispod vazdušne putanje – i kretali su se kao duboke crne rane na nebu. Tako sporo, tako sporo.

Kao da će svakog trenutka pasti. Obrisala je dlanove o farmerke i sve joj se odjednom vratilo.

Buka koja kao da označava kraj svega postojećeg. Paljenje motora – taj krik od kog se ledi krv u žilama. Samoubilački juriš prema kraju piste. Uzlet, dizanje nalik na mučninu u dubini stomaka. A onda, možda najgore od svega, zvuk podizanja točkova, konačan kao da vam neko uz tresak spušta poklopac na sanduk i zakiva eksere, i znate da povratka nema.

Zarobljeni ste.

Onda se Nik stvorio pored nje, sa Skaj u naručju. Devojčica je prešla iz očevih ruku u majčine, onako kako to rade majmuni i mala deca.

„Samo želim da pomognem“, reče Nik.

Ona ga zagrlila slobodnom rukom.

„Znam“, reče, „ali, Nik, stvar je u tome što se ja zaista ne plašim letenja.“

On se zbunio. „Ne plašiš se?“

„Plašim se samo poletanja i sletanja“, reče ona, učuta i zatim dodade: „I pomalo onog u sredini.“

„Ovakav tečaj bi mogao da ti pomogne“, reče on. „Uveren sam u to. Mnogi ljudi osećaju se kao ti, Zoi. U pravu si, to nije ludilo. Na tečajevima razgovaraš s pilotima. Oni ti objašnjavaju zvuke. Znam da ne voliš te zvuke...“

Ona se odjednom ozari.

„A možemo da učinimo i nešto drugo“, reče.

„Da?“

„Možemo da ostanemo kod kuće“, reče Zoi ljuškajući dete u rukama, zasmekavajući je, i sama nasmešena. „Možemo jednostavno da ostanemo kod kuće, Nik. Da ne idemo.“

Nik je dugo zurio u svoju ženu.

Onda je odmahnuo glavom.

„Ali moramo da idemo“, reče.

Zeleni avion bio je u plamenu.

Motor je goreo. Pilotska kabina je gorela. Plamtela je kuhinja zelenog aviona, plamteo je staljni trap i plamtele su kočnice.

Zeleni avion goreo je jače dok su vatrogasci skakali s dva vozila – s kamiona, kako su ih oni zvali, a nisu uopšte izgledali kao bilo kakvi kamioni. Ova vatrogasna vozila, ti kamioni, bili su masivniji, sličniji tenkovima, spremniji za rat nego obična vatrogasna vozila. Bili su načinjeni da se kreću po pravoj liniji. Iz vatrogasnih stanica s oba kraja aerodroma *Hitrou* do aviona u nevolji. Kao što je zeleni avion.

Naftna mrlja se brzo širila ispod dva skraćena krila zelenog aviona. I ona je gorela, kao vatreni čaršav što se brzo uzdiže u zadivljujući plameni zid i ispušta crni dim dok mu se, pognuta pred užasnom vrelinom koja im pali grla, četvorica vatrogasaca primiču noseći creva slična sićušnom beskorisnom oružju, plastičnim mačevima u bici protiv zmaja, sve dok

nisu počeli da zasipaju vatru penom, da je lišavaju vazduha za kojim žudi, da je guše, da je ubijaju.

Kamioni su stajali okrenuti ka nosu zelenog aviona i takođe izbacivali pokrivače pene preko plamena. Vatrogasni oficir Majk Truman je, stojeći na jednom kamionu, zadovoljno posmatrao šta se dešava i razmišljao o tome kako je zeleni avion vrlo neobična letelica.

Majk, koji je stotinama puta gledao zeleni avion kako gori, znao je to jer je aerodromski zeleni avion bio načinjen od delova mnogih aviona. Zeleni avion imao je rep od letelice DC-10, a trup od džambo-džeta. Aerodromski zeleni avion bio je mešanac sklepan od delova drugih letelica kako bi vatrogasna služba *Hitroua* mogla da se pripremi za svaki požar na bilo kom avionu u bilo kom trenutku.

Požar zelenog aviona bio je vežba. Avioni koriste vazduhoplovno gorivo džet A-1, vodonično-ugljeničnu smesu, a plamenovi na zelenom avionu bili su plinski. Avioni se prave od ploča aluminijuma, a odnedavno i od lake plastike ojačane veštački načinjenim mineralnim vlaknima zvanim kompoziti, a zeleni avion bio je od čelika. Ovo je samo vežba. Ali postoji dvadeset šest različitih situacija za zeleni avion – dvadeset šest raznih načina da zeleni avion gori. Prema tome, ova vežba pripremala je vatrogasce aerodroma *Hitrou* za sve.

Kad je zeleni avion krajem prošlog veka stigao na aerodrom, iste godine kad i Majk, bio je besprekoran kao nov-novcat automobil tek sišao s pokretne trake. Zeleni je u to doba blistao. Ličio je na tek oprane helanke Robina Huda.

Sada, posle bezbrojnih požara koje su Majk i njegovi vatrogasci izazvali, zeleni avion pokazivao je znake starenja. Videli su mu se ožiljci, oguljena boja, udubljenja. Izgledao je pomalo sirovo. Baš kao ja, pomislio je Majk kezeći se za sebe.

Onda je pogledao u nebo i namrštio se.

Beskrajno plavo nebo nad aerodromom, bez ijednog oblačka. Divan dan, pomisli Majk zgađeno. I samo zbog toga, po mišljenju Majka Trumana, ovo neće biti savršena vežba.

Požar zelenog aviona Majk je najviše voleo da gleda po rđavom vremenu. Voleo je kad je svetlo mutno i kad točkovi kamiona prskaju kišu ili bljuzgavicu dok jure ka mestu požara.

Avion, podsećao je Majk stalno svoje vatrogasce, nosi dovoljno goriva da se napuni pet tankera. Zamislite, govorio im je, samo zamislite kako izgleda kad se to zapali. Avion je bomba u kojoj sedi pet stotina ljudi. A naš posao je da ih sačuvamo od nesreće.

Prema tome, lepo vreme je nepoželjno kad zapalimo zeleni avion, mislio je Majk. Poželjan je neki odvratani dan. Zato što ćemo možda spasavati avion koji se vraća na aerodrom odmah po uzletanju, pun

goriva. Zato što će to možda biti avion s ledom u rezervoarima i mrtvim motorima. Zato što će možda sleteti teško, pa će mu popucati deset guma na stajnom trapu, možda čak i dvadeset. Zato što može da se zapali na dvadeset šest mesta. I zato što moramo biti spremni na sve.

Majk je pogledao spisak putnika koji je držao u ruci. To je veoma važan deo vežbe; mora tačno da se zna ko se sve ukrcao u avion.

Jer ako ne zna ko je u zapaljenom avionu, njegovi ljudi će možda izložiti živote opasnosti pokušavajući da spasu nekoga koga tamo nema.

Zoi, Nik i Skaj prošli su bezbednosnu kontrolu i ušli u salon.

Tu je bila mala igraonica za decu. Skaj se zabavljala udarajući neke plastične kocke jednu o drugu, a Nik je pregledao prtljažne nalepnice na kartama za ukrcavanje, proverio je gde su im pasoši i pogledao displej s rasporedom poletanja da vidi na koji izlaz treba da odu. A onda je sve to obavio još jednom.

Zoi je gutala knedle. Ovo se dešava. Ovo se zaista dešava.

Iza visokih staklenih zidova salona avioni ogromni kao prekookeanski brodovi čekali su u redu na pisti. Džambo-džetovi, boinzi 777 i erbasovi 380 čekali su na red da se otisnu sa zemlje.